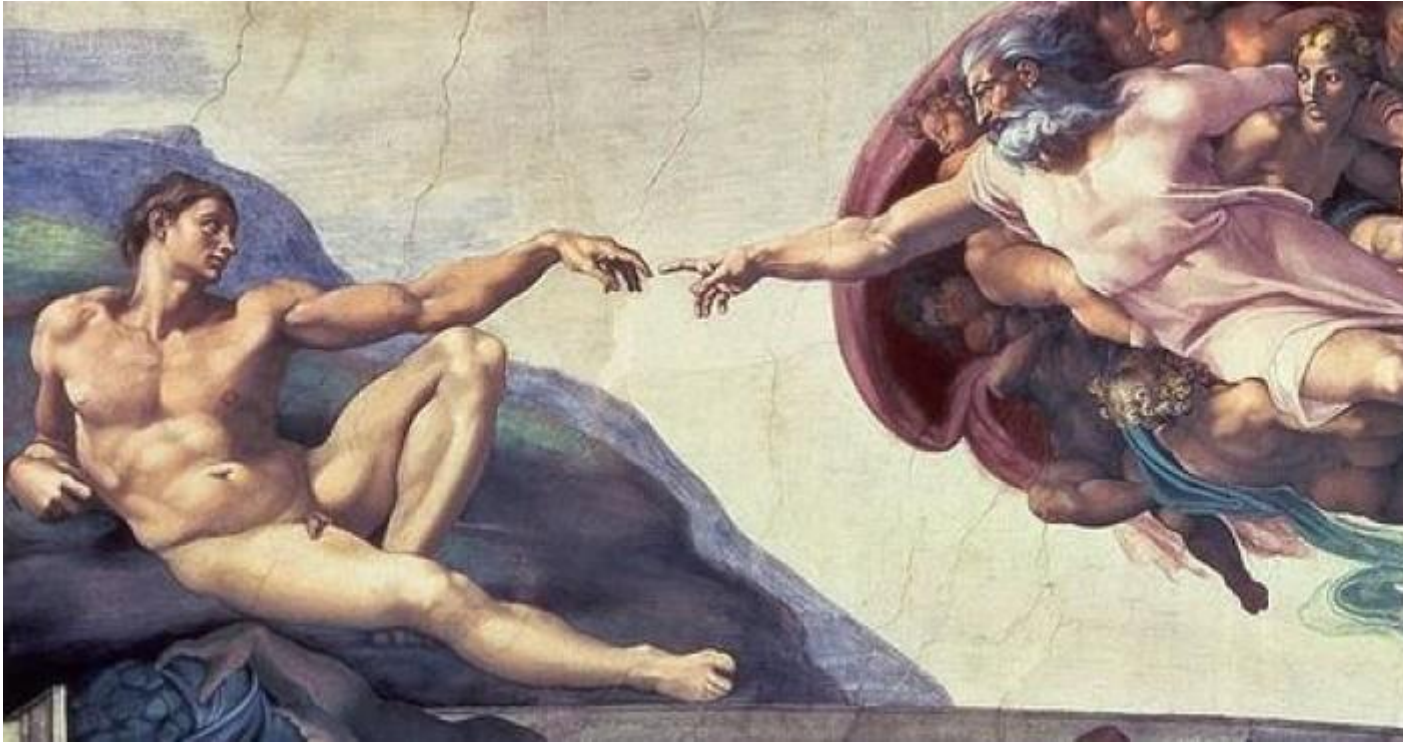

Titkos agyi metszetek a Sixtus-kápolna mennyezetén

/ 2010.08.29., vasárnap 15:00 /

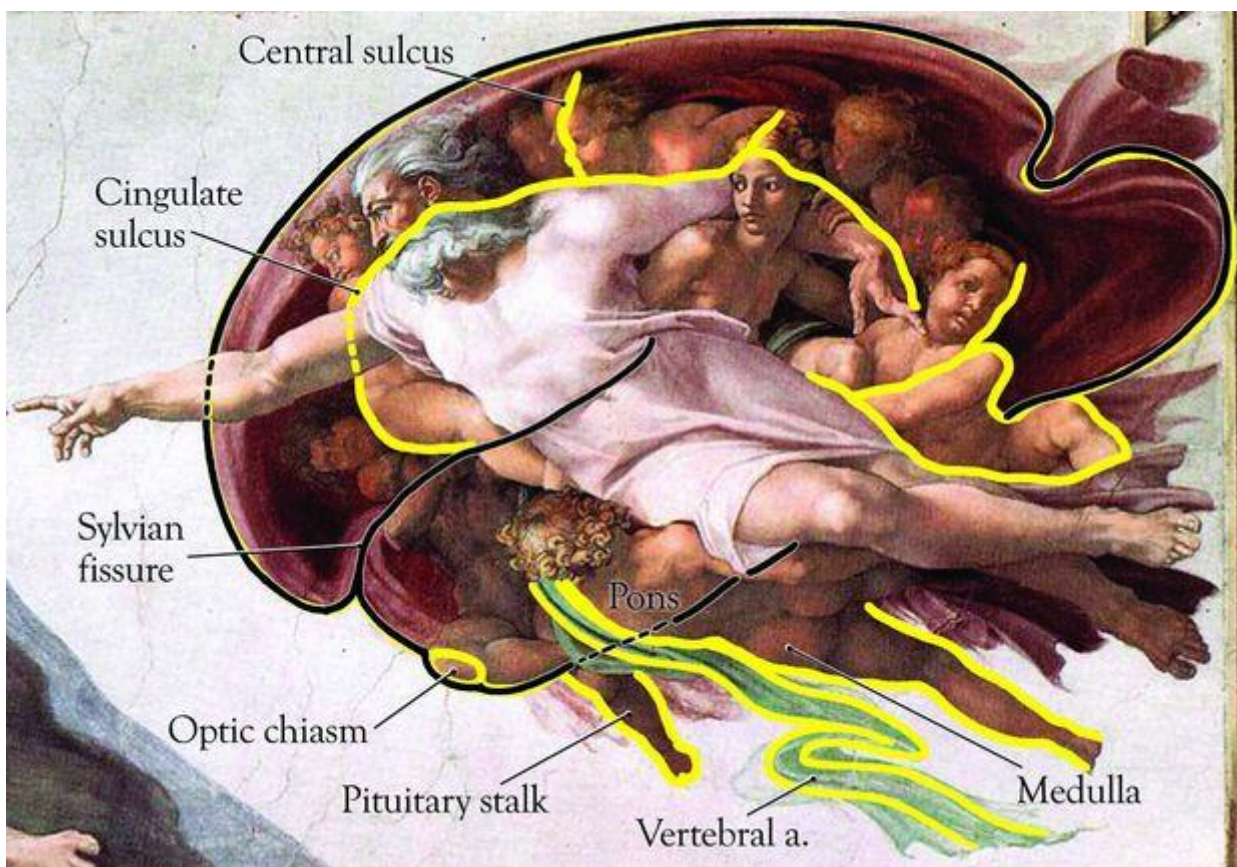
Újabb rejtett anatómiai képletet ismertek fel a Sixtus-kápolna freskóin. A Neurosurgery (Idegsebészet) című szaklap azt állítja, hogy Michelangelo a sötétség és a világosság szétválasztását megjelenítő képbe is belefoglalt egy anatómiai rajzot - mellyel évszázadokkal előzte meg korát.

Címlapján hozza a Neurosurgery című szaklap Ian Suknak és Rafael J. Tamargónak, a baltimore-i Johns Hopkins Egyetem két tanárának felfedezését, amely szerint az 1475 és 1564 között élt Michelangelo Buonarroti egyik festészeti főművének, a Sixtuskápolna freskóinak van egy rejtett értelmezésük is.

A számos boncoláson részt vevő művész az anatómiának is mestere volt (ahogy a képzőművészet több ágának és a költészetnek is).

A Sixtus-kápolna mennyezetét 1508 és 1512 között festette, a freskók közül kilenc a Teremtés könyvéből meríti a témáját, öt kisebb és négy nagyobb. Azt már a kilencvenes évek elején felfedezték, hogy az Ádám teremtése címet viselő képen az Úr alakja nem véletlenül lebeg egy hatalmas leplen - a forma megegyezik az agy keresztmetszeti képével.

Ez a sorozat első darabja, ám mint most kiderült, az utolsón, melyen Isten a sötétséget választja el a világtól, szintén anatómiai alakzat látható.

A művészettörténészek sokáig nem értették, hogy az izmokat, inakat szoborszerű plasztikussággal megfestő Michelangelo miért ábrázolja olyan kifacsarodott pozitúrában az Urat, s hova tűnik a másik három freskón látható lobogó szakáll.

A két baltimore-i kutató szerint magyarázatként az szolgál, hogy Michelangelo ezt a képet az agy titkos ábrázolására használta fel, mégpedig a has irányából. Az idegsebészek először azt bizonyítják, hogy a képzőművésznek lehettek ilyen mélységű anatómiai ismeretei.

Tanítványától, Giorgio Vasaritól tudjuk, hogy Michelangelót mély barátság fűzte Matteo Realdo Colombóhoz, a pápai egyetem vezető professzorához. A nála jóval fiatalabb Colombo feljegyezte, hogy maga ajándékozott egy holttestet Michelangelónak. Mivel Michelangelo megsemmisítette anatómiai vázlatait, felfedezései közül csak a vese működésének leírását tudjuk (ezt is közvetetten, Vasari életrajzából).

Egy másik kutató, Garabed Eknayan szerint a föld és a víz szétválasztásáról szóló második freskóban a mester ezt a szervet is megjelenítette. Az Úr alatti lepel itt az egyik vesét formázza, némi fantáziával pedig a páros szerv másik része is fölfedezhető a képen, ebből "nő" ki az Úr balján két másik alak.

Ez adta az ötletet, hogy hátha a negyedik freskó is "beszélő kép". Vasari leírásából tudjuk, a művész ezt a képet festette meg utoljára a sorozatból, és olyanynyira fontosnak tartotta, hogy ez került az oltár elé. Mégis, az egyetlen anatómiai pontatlanság Isten nyakán látható.

A tanulmány szerzői azt kérdezik, vajon egyszerű "vakolási" hiba okozhatta ezt? Szerintük nem. Erre utal, hogy a másik három freskón szabadon lobogó szakáll itt akár el is takarhatná az egyébként bravúros látószögből, alulról ábrázolt nyakat. Ehelyett Michelangelo az arcszörzetet egy áll alatti furcsa pamacsba "tekeri fel", hogy szabadon láthassuk az Úr "gigáját". Ráadásul úgy néz ki, mintha golyvás lenne, pedig az elképzelhetetlen, hogy a mély hitű festő ne tökéletesként fesse meg Isten alakját.

A baltimore-i kutatók arra jutottak, hogy Michelangelo valójában az agytörzset és a gerincvelőt ábrázolja, mégpedig tudományos alapossággal, s ebben az a legmeghökkenőbb, hogy eddig úgy tudták, ezeket a részeket csak évszázadokkal később írták le ilyen részletességgel. Michelangelo mikroszkóp nélkül, a reneszánsz festőkhöz hasonlóan a sötét és világos részek elhatárolásával jutott olyan anatómiai eredményekhez, amelyekkel messze megelőzte a korát.

A szerzők szerint a művész még ennél is továbbment, az Úr ruhájának furcsa redőiben a gerincvelő körvonalait rejtette el, és a látóideg sematikus rajzát is megjelenítette. Vajon ismerhette-e ezt a XVI. században? A kutatók szerint igen, Leonardo da Vinci ugyanis több rajzot is készített a látóidegről, és legalább két évig, 1503 és 1505 között a két híres firenzei egy időben tartózkodott szülővárosukban, így ismerhették egymás felfedezéseit.